

PRESING, 2013

Ivana Maksić
IZVAN KOMUNIKACIJE

Izdavač

Društvo za afirmaciju kulture - Presing, Mladenovac

Kontakt

konkursiregiona.net

presing.org

kr.presing@gmail.com

Urednik

Predrag Milojević

Edicija

Pod presom

Štampa

Apollo GP Beograd

str. 66 / 16 cm. / Tiraž: 100.

Godina izdanja

2013.

ISBN 978-86-6341-011-4

IVANA MAKSIĆ
IZVAN KOMUNIKACIJE

nedogledu
(koji me je progledao)

PRESING, 2013

Copyright © Ivana Maksić

IME KOJE OZNAČAVA NEKOG IZVAN

Bolje je rasprodati što pre/ u tajnosti/ neznanju/
skrivajući od sebe/ naivnu sliku za koju mislimo da
je svet/ spakovati se u cipelu kao u utrobu majke/
zgrčiti se/ zaspati. Naposljetku/ cipela će biti prazna/
svet srušen/ opustošen/ izvitoperen/ ostaće nešto
drugo od tela/ u sebi pročitano ime/ pognuto slovo u
lavirintu/ reč koja će dozivati nekog izvan.

ZAVEŽLJAJ JEZIKA

Gle/ novorođenče se ceri/ majka se obmotava
pupčanom vrpcom/ uključuje pokvareni sokovnik u
struju visokog napona/ po nečijem savetu pliva kraul
stilom u izrešetanoj zardalnoj kadi/ tim plivanjem će
sprečiti kako nesanicu tako i tešku postporođajnu
depresiju/ pravi se revizija nestvorenog potomstva/
ukosnicom bušim čašicu na kolenu/ to nije ćutanje to
je/ mrtav čvor na/ jeziku.

BEBA JE STARAC

rekla je jedna žena/ kad je ugledala šta je iz nje/ uz ne tako malo muke/ iskočilo rekla je da je videla nešto mnogo staro/ vekovima starije od svih nas/ zato je bebama čelo naborano/ a kasnije se pegla usled tovara/ beskorisnih razgovora i iskustava/ ponajviše usled zaborava/ to je put/ kojim postajemo mnoštvo/ nakon silnih utrkivanja koja ne samo da su/ uzroci već nametnute varijacije svih bolova/ laprdanja o nesnošljivosti/ jednog običnog identiteta koji menjamo za niz od svega devet brojki ne/ uključujući nulu/ taj bestelesni višak/ pupak sveta/ priznajmo/ biti skeptik/ postalo je tako otrcano/ tako smešno/ imam svoj skepticizam za dnevnu dozu lične/ upotrebe kad se probudim noću i upitam ono neprevodivo/ u reči/ nesadrživo u rečima/ koje postoji samo kao ostatak/ kao neiskazivo/ nepobedivo/ kao ideja o spiralnom/ večnom vraćanju/ da li ćete ikad/ zapamtiti jezik kojim govore nerođeni i slepi/ toliko o rođendanima/ toliko o/ svetkovinama/ toliko o rečima koje se/ talože u moždanoj kori/ poput neotkrivenog uljeza – rastu/ množe se rastu/ množe.

ODUVEK SKLONOST BEGU KADA SU GOSTI U PITANJU

*(moja svojeglavost me sprečila da dosegnem/
dijapazon gostiju)*

oduvek sklonost begu kada su gosti u pitanju –
prolaznici i njihove posete/ tako su se obilazili ljudi
u logorima/ tako se obilazi stoka po oborima/ da se
pomiluje po glavi/ udari po zadnjici/ odmeri rast/ da
se proveriti/ kako napreduje ta novosmišljena
laboratorija/ života u koju smo bačeni/ sa nedovoljno
velike visine/ kako bismo sasvim sigurno preživeli
pad/ ali trajno noseći žig/ zadatosti/ račune/ kako bi
smešna posledica/ jednog rođenja kao što je pol ili
činjenica da je neko obrezan a neko ne/ govorila
umesto nas/ da bi svako pristajao na obeležja/ ne
govorimo ovde/ o starosti i mladosti/ to je odveć
sklono da odleprša iz klanice koja/
odugovlači agoniju/ ali/ mogu li osmisliti starost/
kada je ona od početka/ beba je starac/ rekla je jedna
žena/ kad je videla šta je iz nje uz ne tako malo/
muke iskočilo

PISANJE NIJE IZRICANJE

Ljudski jezik (zar ne mogu reći samo jezik)/ bez eksterijera/ zatvoren prostor/ Pisati znači lomiti svet/ ponovo ga praviti (prelamati)/ Tek kada se opirem (pružim otpor) svakom jeziku koji poznajem, pisaću/ Neke izgovorene reči su/ tamnice/ Zarobe te. Ne sve/ neke. Ponovi to/ Neću. Pisanje nije transkripcija/ onog što se izgovara. Pisanje nije/ izricanje. Zato je ovo čitanje/ naglas/ smešno/ bestidno/ sramno/ nedotupavno/ Pisanje nema veze ni sa glasom/ ni sa mislima (mišlju)/ Pisanje dolazi kad je sve otišlo./ Pisanje nema veze sa vama/ nema veze sa mojim izgovaranjem/ vašim slušanjem (traženjem)/ pisanje je odricanje/ histerično/ osuđeno na propast potvrđivanje/ praznine.

VAŽNO JE SAMO DA NAM KODOVI NE PRETHODE

Pokušaj da izbegneš prostor unutar sebe/ lavirint/
Samo ostani izvan nužnosti/ ako treba izvan tela/
molim te, to je zamka/ uključivanja u/ tekst/
podvaljivanja/ Suštinski vidim tekst/ Tkanje
označilaca koje sazdaje delo/ ono što se izdaje/
prerano iznedren jezik,/ a šta vi, prisutni, ovde
radite/ ko vas je, voajeri, doušnici/ ikada želeo/ niste
deo organizma/ niste niti ulomak/ unutar jezika
mogu pobiti jezik, obmanuti/ prekoračiti dopuštenje
tako što ga neću upotrebiti/ uslužiti/ zar se ne
osećate prevarenim/ recite, makar, laž/ da ste ovde
drage volje/ robovi/ pisanje je ono što se duguje/
pisanje je kapitulacija/ loše osmišljena/ zamka/ to/
što sam ovde znači da vas ne uzimam za ozbiljno/
znači da ništ看 preduslove/ ne znači, pri tom/ da
nisam dužnik/ da sebi podvaljujem/ da sam
podmitljivi klaun/ jer ovo nema veze sa pisanjem.

NE ŽELIM DA KAŽEM: UPOZNAJ ME

Praznina od koje podilaze crte/ kriza sazrele
napetosti/ ne želim da kažem: upoznaj me, upoznaj
me (mislim na tebe)/ da me ne bi nikada čitao/ da me
ne bi umeo čitati/ potres praznine/ iluminacija
kretnje/ mudrost tela koje svojoj vežbi/ ne pruža
nikakav alibi smisla. Pišemo/ pišimo samo u
neprelaznom smislu/ ne da bismo komunicirali./
Barbarski ponavljajmo/ varirajući – nikakva bliskost
sa čitaocem/ nikakvo prelaženje dopuštene granice/
kažem - nikakvo.

DVOBOJ

*Voliš li više da izbaciš
ljubav kroz prozor ili
kroz vrata?*

*(Ovde tek raspredamo,
raspoređujemo niti.)*

on i ja. pozivam ga na
dvojoj; ne – on
poziva mene.
ja njega neću pozvati
jer ne prihvatam
poziv.
on mene neće pozvati
budući da sam za
njega mrtva,
da nema više tela koje
bi se moralo umiriti.
on u mene
neće pucati, znam, jer
nema više glasa koji
bi se ispisivao
u časovima dok metak
putuje, taj usporeni
metak,

lucidan, uman metak,
ta crvena nit koju sam
kidala
zubima a da je
prethodno nisam ni
pipnula, liznula.
mislim o našem
dvojoju: znam da
nam ruke ne bi
drhtale,
znam da bismo oboje
pogodili metu, bili
bismo precizni,
sebični: nikome ne bi
palo na pamet da
popusti, da umre
pre onog drugog, niti
da posle njegove smrti
ostane
u životu. dvojoj bi,
znam, bilo
civilizacijsko rešenje,
nešto a to smo uvek
prećutno odbacivali.
jer nama
nije bio potreban

posrednik, sredstvo,
cilj, običaj:
zarivali smo rado
čeljusti u vratove,

voleli smo
biti izujedani da nam
niko drugi ne
prepozna ugrize.

PLATIO SAM DA SE NE PONOVI

Odvrtiću svoj pogled i to će ubuduće biti moje
jedino poricanje.

Govoriš mi kao da ne znaš da sam bolesna,
Na smrt zaražena ćutanjem,
Nemošću kojom si me inicirao.

Vrhunski osramotiti drugog dotle da taj sebi
protivreči.
Potraga, potražnja i potera nisu isto.

Govoriš mi: ali nazirem samo poriv,
Samo zbrku, redundantnost, nikakav susret sa
realnim,
Lukav vokabular pogođen pogrebnom svečanošću.

Ta vaša brbljanja su jedan običan frigidan tekst.
Htela bih to da ti kažem i zato ćutim.

Odjednom: tvoje mi reči postaju neudobne.

Kratke: kao kad se preraste tobogan.
Plitke: kao da više ne umem puštati zmajeve.

Svet jezika: ogroman i neprekidan sukob paranoja.

Hoće da mene, neprijatelja, nagna da platim.

Neusiljeno, nepotkupljivo.

Platio sam da se ne ponovi.

ILUMINACIJE

Njihovi užasi nisu se mogli raspričati.
Ona je sedela na vlaknima uzaludnosti.
Ja sam ono čega se ne mogu osloboditi.
Ja sam ono s čim ne znam šta ću.
Trebam mi samo podsticaj,
nisam kriva ako nekog iskoristim.
Trebam mi samo pomisao,
Nikako ne misli, ponajmanje razmišljanje.
Kao da mi je potrebna ta suvišnost,
kao da ne mogu odabrati da ne vidim.
Tlocrt kao proizvod magnovenja.
Na osnovu kog ne nastaje ništa,
usled moje ne-želje. Neželja kao uzrok,
Kao negativan pol.
Izvan komunikacije, izvan odredišta,
Udesišta, nezauzdana nepotpunost
Od koje bolujem: površna potraga.
Konflikt bez razrešenja, smisla.
Pokret uperen spolja – pucanj u prazno.
Govor o nečemu – pucanj u prazno.
Sve je promašeno, govornik je iskrvario.
Epilog: Krvarenje je izlišno.

ON (MISLIM: TI)

Ne znam ko je on.

On je ludak.

Čak mu ni ime ne znam.

Njegovo ime. Ništa više ne predstavlja.

Ne poznajem ga. Nije ludak, on je stranac.

Čak ni ludak.

Ludak bi me uznemirio.

Stranac to ne uspeva.

RONDO

mama,
dok širi veš,
a tada joj je lice uvek
skriveno
stojim i telo mi je
nemo, njene
reči čujem kroz
bela, vlažna,
otromboljena platna,
sluša,
ne govori, grešim:
sva je u nekom
čekanju, moj smeh
mi je skriva,
i

devojčica sam i
žena, zapitkujem
i htela bih da reč
bude neizgovorena,
cela. otac, koji nikada,
ni dana
kada je njegova
majka,

bar da sam ja
to videla, bar koliko
znam, plakao
nije, sada u suzama
govori:
ne mrdaj nigde dok to
dete ne rodiš,
i

još ponavlja – jesi li
čula?
a ja, u sedmom
meseću, bez tog
svima prikazivog
poretka stvari,
odjednom
saznajem
to što je čak
nemoguće skriti,
ne prestajem
se smeјati, ne mogu
da prestanem,
smejem se sa njom,
majkom,
ali je ne vidim, pitam
je
smehom

i
telom
kako je moguće - ne
rečima
već kako je tako nešto
moguće a otac,
bez sopstvene majke,
ne
vidi me,
od suza, samo
govori, u toj duploj
ekspoziciji reči,
odjednom,
nešto što
nikada ne bi
mogao reći,
i

naime,
što on
nikada, ne postoji
prilika u kojoj bi,
tako nešto
izrekao tada, u tom
neprilaženju,
u tom međuprostoru

ili vazduhu gde se
nalazim, u prostoru
reči između
njih dvoje, napuklina
koja me odvraća, a
da se ni oni
međusobno ne
vide,

a da zbog
mene, zbog
neizgovorenog,
ne vide jedno
drugo,
evo me,
napuderisanog
lica, kreč boje,
debelim slojevima
kao kad se stvrdne
drevna maska na
koži, ležim na
daskama,
gledam se
i

vidim
kako se teška tamna

plišana zavesa
otvara, moja uloga
da ležim,
nogu podignutih,
u vazduhu,
kroz vazduh se
krećem,
nogama, pomišljam:
samo treba da
odglumim
nogama, lako je,
mičem ih kroz

vazduh,
ja, u sedmom
mesecu,
sa teškim puderom,
nogama
kružim
kao da
vozim bicikl i
mislim: toliko
je lako
da mogu
sve.

ČUDOVIŠTE IZ OGLEDALA

Ja sam čudovište.
To znači da sam ti majka.
Ali ja nisam majka.

Ja sam otac.
Ali ja dece nemam.

To znači da sam ti brat.
Onda sam čovek.
Ali ja sam isprva i uvek žena.

Životinja i duh.

Majka i telo.
Telo je žrtvovano tobom.
To znači da sam otac jer zavisiš od mene.

Našla sam grešku.
Prokrvarilo je.
To znači da više ne boli.

Ja sam besno čudovište.
Nisam majka, ni žrtva, brat, ni otac.

To znači da nisam niko ko bi tobom bio izazvan.

Tvoja sam sestra.

Skrcano ogledalo.

KAD SAM BILA REMBO

upregnuću konje crne kao smrt/ stropoštati se sa
strme planine/ ležeći u svojoj prikolici/ stisnuta
između grumenja papirnih zmajeva/ plaziću se
prvom prolazniku/ a nebo će namignuti/ rani na
mom levom ramenu/ pobeda/ vašar klovnova/ od
laži otupela giljotina.

SAUČESNIK

Da li je vaše ime bitno
Oslikava li ono vaše poreklo, neku
može biti skrivenu osobinu, načelo
zbog kog postojite
Kazuje li mi vaše ime o strahu
koji je samo vaš O zlodelima
koje ste počinili O navici
da sve važno zaboravljate
a nevažno ponavljate

Je li makar jezik na kom pišete to ime neotuđiv
Možete li s pravom reći da ste njegov saučesnik

CRVENA NIT

Ne – ko će biti prvi/ već ko će biti poslednji/ to je
važno/ to je jedino važno

Ne – ko će započeti/ nego ko će konačno prekinuti
ovu nit koja se očito neće prekinuti sama/ a koja
mora biti prekinuta tako da samo jednom bude
prekinuta

Ko će biti poslednji/ ne – ko će biti prvi – prvi smo
uvek oboje

DRVO POSTANJA

Eva je rekla: to je lepo.

DETE BEZ MAJKE

umire
raspada se
u plitkosti rđavštini sivilu
besmisleno ružnoj vezi koju ismeva
svemu što nipodaštava ali ipak sledi

tumač u cirkusu nosač pobesneli radnik

budućnost će biti materijalistička

majka: škrtta tvrda verski zatucana stroga ogorčena
čudovište od žene

otac: nepoznat

luvr bi trebalo spaliti

uzorno malograđansko dete palčić sanjalica
čistih noktiju sa sveskama bez mrlje
vodi podmuklu politiku bogalja žene
zavisi od drugog laže eksploatiše

taj ucenjivač narcis megaloman
ženomrzac pederast iz računa
zaustavljen na izlasku iz voza
polulud u pustinji ruinirane inteligencije

kaspar hauzer u svetu koji tamnuje

MOJ JEZIK JE U KOMADIMA

Ja sam džoker, mana: neophodan smislu (borbi),
mrtvac u igri „crvenih rukavica“.

Ja sam slepa mrlja sistema.

Procepi su nepredvidivi: mapa žila,
nepravilan crtež, oličenje uvek različitog opiranja.
Nisam izotropna. Ne opterećujem sebe, svoj jezik.

Ne visim o njemu.

Krajnje sam dno tajnosti, zatamnjen film.

Nedokazivo nedodirljiva, nedorečena:

Nedostupna, hemijski nestabilna, nasilna.

Kao kad prelazimo ulicu,

Krećemo tek kad vidimo duplo crveno. Skupa.

Ujutru: sama: istim ulicama, zaobilazim da gledam.

Želim sama, nema, da ne vidim. Da nestanem.

Da sve to traje.

Da ne moram da hodam jer korak:

Korak je razdor. Brzim koracima uz kišu preko
provalije.

Brzim koracima stigla si do nepripadanja, do
suvišnosti.

Samo zato što si htela da ne pripadaš,
a da ne budeš suvišna.

Moj jezik je primitivan, začet nevidljivim tokom,

Neka tako i ostane.

Moj jezik je u komadima.

Poziv na prazno mesto: u skretanju.

NAPUDERISANE GLAVE

napuderisane glave
(koje dobro idu uz sede perike)
udaraju pečate po ispisanim stranama
ljudi priučenih za dvorske spletke
uvek na istom predviđenom mestu
odobravaju holokaust sredstva
za invalidska kolica nevažeći tiket
zakonito i po redu goruća pitanja
dalekih budućnosti trepću
na brodovima za neko inozemstvo
(uopštene glave ruinirane fizionomije)
glave otporne na udarce

POSTAJANJE SOBOM

izigrana ludost
sprečena u nevreme

upucan dakle posramljen i slomljenog koplja

kada je prišla nečija kćer
da rekao je on i pao na leđa jer su ga već ustrelili

učio slova ispostavljao reči
seo na tron nokšir prevrnuto deblo krmu
vladao svetom ali ne i sobom

tražio reči
njegova majka je krvarila iza gvozdene zavese

to je bilo začudno izlečenje
neizgovorljivo

SPAKOVAVŠI SE U NJEGOV KREVET

Kao da odavno već nije tu
Kao da tu nije nikada ni bila
Nije mogla podneti da tamo

Gde je bilo hladno
Dugo, sedeći na stolici, u crvenoj haljini
Za stolom gde su, nekoliko sati ranije

Pod sasvim drugim osvetljenjem govorili
Smejali se, dodirivali
Gde je i najmanji pokret bivao udvojen

Poput kretnje prstiju šake i njene senke
Sada bude primorana da u kutku koji joj se obraća
Kao da to nisu u svakom radili

Ali ne tokom godina, već tokom jedne večeri
Sebe posmatra, razgleda površinu ogledala
Jer ono je ipak njegove odraze hvatalo

SPORAZUMNO STEČENO ROPSTVO

1.

what the fuck are you doing here with me? which me? ne oslovljavaj me/ s tobom nisam tek ja/ ako me osloviš/ podsetićeš me da sam tvoj dužnik/ podsetićeš me da me trebaš/ zbog toga se jednom mogu trajno urušiti/ *I don't have a name/* ponavljam/ nemam ime/ ne, ne smeta mi/ *don't want to know your name/* ne izgovaraj/ ne kazuje mi ništa/ između mene i mog imena stoje svi oni ljudi/ koji su me tako nazivali/ ime je višak/ *you don't have a name and i don't have a name either/ not one name/* zajedničko iniciranje/ pristajanje na skup pravila/ ukoliko nemam ime/ važi da ga ni ti ne možeš imati/ namerno ne kažem – nemaš – jedna nepotrebnost implicira drugu/ istorodnu/ suvišnost.

2.

odbacivanje imena zahteva pronalaženje identiteta/ pokušavamo da odbacimo imena/ izigravamo strance/ shvatamo da je to iskustvo koje oslobađa/ koje makar obećava znatno oslobađanje/ zaboravljam svoje ime/ u početku se bunim/ ne

bunim se to ja već moja naviknutost na pravila/ buni se moja iskustvenost/ ali kada se jednom izmestim/ više ne želim da se vraćam/ ne pomišljam da se saopštavam/ da govorim o sebi/ budući da i dalje jesmo (postojimo)/ to znači da smo samo sa sebe smakli nepotreban oklop imena/ da smo ciljno istupili iz suvišnog, rožnatog sopstva/ iz holograma/ vlastite reklame/ stali smo na tle lakši nego ikad/ *I don't want to know anything about you*/ obrnuto svakom procesu saznavanja – upoznavanja/ upoznavanje koje teče saznavanjem odgovora/ na unapred zadat niz pitanja osuđeno je na propast.

3.

zar će svaki podatak o meni/ to koliko sati spavam/ šta volim da radim vikendom/ koliko mi vremena treba da stignem na posao/ zaista moći da kaže (čak, kazuje) išta o meni/ zar ima ikakvih šansi/ da ponudi makar kakvu zabludu/ može li se preko saopštavanja podataka ili najrazličitijih poluistina/ upoznati *ja* pa bila u pitanju i najopštija, najobjektivnija/ tačnost u njihovom ispisivanju/ Nije li ona prava stvarnost mene/ uvek ostatak/ ne spada li u neizgovorljivo/ i, još preciznije i samodovoljnije/ nemušto/ svaki

podatak o meni može se kombinovati i tumačiti na hiljade različitih načina/ a sopstvo je uvek jedno/ ono stoji nasuprot umnožljivosti.

4.

uređujemo da je ovo od sada naš svet/ u tom svetu važe drugačija pravila/*I don't wanna know where you live or where you come from/ i wanna know nothing/ Nothing/ You and I are gonna meet here without knowing anything that goes on outside/* najvažnije: nema mešanja između ovog (našeg)/ nastajućeg sveta i spoljašnjeg sveta/ da bismo prihvatili pravila igre, moramo biti/ inicirani nečim izvan/ prihvatam pravila zato što želim da oćutim iniciranost/ drugim rečima/ jedini način da oćutim/ da od nje pobegnem/ da pobegnem od učešća/ od volje/ jeste da uđem u igru/ da prigrlim pravila, prisvojim novostečeno/ (sporazumno stečeno) ropstvo/ *everything outside this place is bullshit/* mogli bismo na to lako pristati/ *growing old is a crime/ i feel like a child again here/ i'm a red riding hood and you're the wolf/* odrastanje je zločin. *adults? that's awful. what do adults do/ i don't know/ we'll have to invent the gestures and the words/ adults are calm/ serious, logical, measured/*

level-headed/ spoznaja je krhka i tvrdokorna u isti mah/ ne čini me odraslom osobom određeni broj godina/ već uvek i samo pristajanje/ prihvatanje izvesnog koda a potom/ nesposobnost delanja van granica tog koda/ ukratko – nemogućnost uranjanja/ u neki novi kod/ ako mi je i moguće da se zapletem u novi kod/ potrebno ili čak podrazumevajuće je da nas je makar dvoje/ kako ne bismo sami za sebe/ izgubljeni/ u tom sricajućem novogovoru/ pristupili ekskomunikaciji/ jer meni/ sasvim izvesno nikakav sudbonosan kod/ neće ništa značiti/ značiće mi izopštenost/ samo ako je dualna/ samo/ kao dvojina.

5.

komunikacija je predodređena/ unapred obećanim razumevanjem/ onda kada je kod nastao, izrastao/ bivajući prateći fenomen/ nikako preduslov/ važno je samo da nam kodovi ne prethode/ da se višak svede na najmanju moguću meru. *menstruation. noun. physiological function comprising the discharge od menses. penis. noun. male copulation organ, measuring five to forty centimeters/ vraćamo se na imena, nazive/ nomos. čini se da tezu dovodimo do apsurdna insistiranjem/ ne samo na nominalizmu, već i na saznavanju o nečemu/*

zbiranjem informacija, zapravo usiljenom dvostrukom zamkom/ ako je ljudsko telo zbir organa/ o kojima se pouzdano zna ponešto/ proizilazi li da se o samom čoveku isto tako pouzdano zna ponešto/ hvatanje za delove kao nemoć da se objasni/ obuhvati celina/ bežimo vrlo svesno, vrlo perfidno/ od onoga što se može nazvati celovitim.

6.

ono što je celina, otporno je na naše sudove/ na sva razumska razlaganja/ *it's over. – it's over/ then it begins again/* nemoguće nam je da prestanemo/ iniciranje je lakše od istupanja/ umire kao neko ko je legao da spava/ kontrast između njegove sobe, rešetaka/ i spoljašnjeg sveta/ *i don't know who he is/ he's a lunatic/ i don't even know his name/* njegovo ime/ ništa više ne predstavlja/ ne poznajem ga/ to znači da je neko/ višak.

ONAKO KAKO SE ONA U NJEGOVO ZAGRLJAJ HVATALA

Kao da ne može odabrati da ne oseća
Kao što neće poverovati da je zarobljena

Kao što nije osećala ni sada
Sve dok u ogledalu nije spazila

Otkucaje koji joj se protiv volje otimaju
Kako nečujno i nesvesno trepere dok je niko ne vidi

A ona sama ne shvata dok ih u odrazu ne uhvati
Pre nego što se po drugi put počela svlačiti

SMRT JE ZAKULISNA STVAR

1.

znaju oni
oni koji su pokušali a nisu uspeli
nešto je bilo pametnije
gospodar naređuje da se umori njeno čedo zato što je
ta stvar ženska, žigosana
(morao je da vezuje majku, da je svede na životinju,
niko to nije mogao da sluša, pa ni sluge, donesite
otrov!)
oni koji dva ploda, samo zato što su ista
(niko ne želi dva ista čoveka, dve bolesti, dve
pobede)
guraju u ledeno jezero noću
(Pljas!
dublje, što teži, što gromadniji kamen preko glave,
jedne pa druge, da potapanje bude potpuno, da
budemo sigurni da đavo nije uspeo da nam
podmetne, nešto je bilo pametnije, zlo je pobeđeno)

2.

to znaju žene koje tek što su mogle postati majke
kada je mleko počinjalo samo od sebe u snu da curi

tik uz privijeno i neprevijeno novorođeno nečije čelo
već ohlađeno bez ikakvih prethodnih naznaka
(deveti put sluša iste reči, nije preživelo ni ovo,
ženo, ti si prokleta!)
znamo jer nisu iste oči, pogled je nemuš, svet koji
oči vide nije više ovaj svet
ko se zarazi nekim glupim strahom, dosadnim kao
grinja
jer vidi prostreljene dlanove ispod tih damskih
rukavica

3.

muškarac, plivač, čeka, na žalu. talasi mu uvaljuju
neko telo, isprva strano. shvata, to je žena
još uvek voli ali ne zna da je njegova, voda mu
podlo podmeće telo, sada manje njeno, kao što je
ona manje ona od ove vode što je prevarila, sudbine
koja izvršava trampu
dečak hitro baca pismo u vatru
u istom trenu sa balkona telo se prevrće prosipa se
mastilo
ona ne želi da živi u svetu koji ne sadrži oboje

OKIDAČ KOJI NE PRIZNAJE ULOGU BOGA

1.

bed-ridden and speechless
za narednih jedanaest godina;

Mutter, ich bin dumm; taj konj nije lenj, on je
tvrdoglav jer shvata besmisao.
sila negacije se opire – ona jeste negacija, ali on će
je bičevati, iako ona ne želi dalje,
taj konj, taj *on* je ipak ona.

sila zakona koja (koji?) treba da dokaže očinstvo.
otac kao onaj koji upire prstom, koji je odveć
poniženju sklon,
traži se, krijući svoju muškost i svoju slabost,
traženjem koje se pretvara
u svoju negaciju – u nametanje, u upiranje i potkazi-
vanje; u odabir pojmova,
slika.

i kada je prvi put izgovoreno ona, postalo je jasno da
je ona,
(the horse) refuses to go, the horse is „she“, not
male, but female.
da li je to važno?

2.

ipak, Niče – brkati neženja, ostaje nemuš, on
koji ne samo da se predao ženama (svojoj majci i
sestri) na čuvanje,
on je i sam postao žena, postao je žena koja ne trpi
svoju trudnoću,
žena koja se razboljeva pri pomisli na porođaj.

the cabman takes his whip;

čudno je da se nije mogao predati majkama, samo
majci,
samo jednoj ženi – onoj koja je ovog puta majka,
škrta majka
koja plaća uvek jeftiniju sobu, uvek manje troškova
za svog sina,
sina koji je mogao podjednako snažno da zajeca
grleći konja – ženskog konja,
konja o kom navodno ne znamo ništa.

upravo taj konj, ova žena-konj, ne kobila, već konj
koji je istovremeno žena,
uzrok je ničeovog nervnog sloma;

ali – kakav je to uzrok, kakav okidač, okidač koji ne
priznaje ulogu boga.
He throws his arms around horse's neck, sobbing.

ON JE NEKO KO ODLAZI I VRAĆA SE, DAKLE
– OTAC

1.

Konj je umoran.
Hladnoća, magla, vetar.

On vuče konja,
položaj je tegoban jer primorava telo
da se gotovo paralelno povinuje zemlji,
a da joj se ipak ne prepusti, da ne poklekne;

ženska osoba (još uvek ne znamo u kom srodstvu sa
starcem)
pomaže prilikom smeštanja konja; kamenom
zadržava drvena
vrata jer oluja zavija i čini čitav prizor grubim,
nemilosrdnim.

Ako je ovaj sedobradi starac njen otac,
onda je on figura koja je van doma,

on je neko ko donosi vesti,
u kolibu, kuću od kamena,
nakon te donete vesti koja se tiče konja

(konja – koji je – kako će se kasnije ustanoviti –
ona),
leže u krevet licem ka plafonu
potom spava kao da je mrtav.

Pre nego što se to desilo, moglo se zapaziti i da ga je
kćerka presvukla,
te da njegova desna ruka nije ista kao leva, odnosno
da se njome ne ume služiti.

2.

Ona – uzima iz grotesknog sanduka
dva krompira i potapa ih u vodu;
žena – koja to još uvek nije, jer živi sa ocem,
a jeste utoliko što je vezana za prostor doma,
pokazuje se izvanredno strpljivom i preciznom
u obavljanju određenih, uvek istih, poslova.

On je neko ko odlazi i vraća se, dakle – otac.

VEROVALA BI U BILO ŠTA NAČINJENO OD REČI

Na sredini stola: dva krompira i dva tanjira.
On se budi jer mora obedovati, kašalj je nesnošljiv;
krompir je vreo, puši se, ljušti ga jednom rukom,

Brzim, odsečnim pokretima, duva u prste i trza se –
jedno oko je poluzatvoreno, drugo – poluotvoreno.

Potom seda kraj prozora, gleda u prozor,
kroz prozor, dok ona kupi ostatke, baca ih,
pere drvene posude u ogromnom loncu.

Mrak je, vatra teško gori.
Sve je tamno, bez izlaza, bez ikakvog osnova za
nadu.

Otac izgovara: „Go to bed.“
Gasi fenjer, umiva se.
Woodworm! Čuo se pedeset osam godina, ali više se
ne čuje.
Ona želi da zna smisao, želi priču, priču u koju će da
veruje,

Verovala bi u bilo šta načinjeno od reči.

Čuje se samo jedno – njega ne zanima odgovor,
jedno puko „ne znam“. Spavajmo! Potom se okreće
na svoju stranu – ona gleda u plafon, on u prozor.

Cigla se ruši s krova od siline vetra,
to je jedini zvuk koji se čuje.
To je jedina sila koja očito postoji.

SMRT MOJE MAJKE RODILA JE VAŠEG OCA

Reći će:

Više ne uspevam da se setim.

Onaj koji pripada je suvišan.

Smrt moje majke rodila je

Vašeg oca.

Njeno ime je neko ko je uvek izvan,

Gledanje u oči:

Smatra nepristojnim.

VATRA: ODLAZAK

Vatra: odlazak po vodu do bunara.
Nose se dva vedra.

Ona se umiva:
Vadi se prikolica: konj ne želi da krene. Odbija.
(and then the whipping; stop it: can't you see he
won't move).
Vraćaju konja.

Nedostaje slovo koje je obeležilo pol.

Ona posprema (slaže) odeću.
On cepa drva, ona pere veš (vrelom vodom).

Širi veš. Ponovo jedu krompir – on
halapljivo, neoprezno, uvredljivo, ona –
staloženo (duvajući u prste).

Dok ona pere sudove,
on gleda kroz prozor.

GOVOR TREĆEG LICA: GOVOR NEKOG SPOLJA

1.

ovo je prvi put da je treće lice prisutno, da postoji neko izvan njih.

Kćerka novopridošlom čoveku sipa palinku koju je tražio. Ne može ići do grada, sve se srušilo. Njegov govor je važan, govor trećeg lica, govor nekog spolja.

Sud čoveka o sebi, o učešću boga – svet je urušen (debased). Sve što su oni dotakli, nestalo je, svet je korumpiran, do srži iskvaren, načet. Sve što vredi, ne želi da učestvuje u toj borbi.

Sve što je superiorno, nestaje ne želeći da se oseti prozvanim.

Ništa se od njih ne može sakriti, sve je njihovo, čak i nebo, snovi, tišina, večnost, čak i besmrtnost je njihova. Samo stoje sa strane i posmatraju. Prihvatili su, ne i razumeli.

2.

Odjednom su shvatili (odložili): nema boga/ bogova.

Ko su ti oni?

Jesu li to uvek nekako prećutni,
silom nađeni krivci za našu nesreću?

Da, biće da su to one žrtve koje smo smatrali
krivcima,
koje smo greškom zamenili za nas same.

Ako postoji dobro, zlo se uvek dovuče samo.
Ako postoje gubitnici, drugi moraju biti dobitnici.

Izgovara: grešio sam kada sam verovao da nema
promene
na zemlji, promena se već desila. Otac (izgovara):
Dosta!
To je glupost! Plaća za palinku, potom odlazi,
gledamo kroz prozor: poteže flašu, (pije), nestaje u
daljinama.

ONA

Budi se. Ustaje
Vidimo je u spavaćici,
dok obuva čarape.
Odlazi do bunara, po vodu.
On kašlje dok ga ona
obuva, oblači, namešta mu tregere.
Nekada je bio neko drugi, ali ga je taj drugi
rasprodao.
Jedini izlaz koji ona vidi jeste odbijanje.

DA: PRAZNINOM BELOM SE OGRNUTI

sedim kraj monaha bez kose i brade i ćutim/ naša
nemuštost/ nalik na obećanje da će voz za
obeščašćene zaista doći/ znam da u tom slučaju neću
moći da okajam slobodu a ni svađe/ sa bogovima/
razuma: nigde/ pitam monaha da li mu je u askezi
pomogao razum/ (ćutanje) kao onda kada sam
otrgla/ mene od sebe/ pamtim to nasilništvo/ da:
prazninom belom se ogrnuti/ ali, pre svega smrt:
velika/ svečana smrt u sebi/ kao ovaj ponor/ kao ovo
bolećivo/ slabo rasuđivanje/ umreti/ umreti u sebi,
ubiti sate/ i minute/ preduhitriti čekanja/ vozove i
sramne korake/ smrt. java. bol. smrt. san. bol. smrt.
sloboda. svetlo. smrt. sloboda. smrt. crveno. zeleno.
crno. smrt/ sloboda/ sloboda/ smrt/ monah zna da
sam iscrpljena/ oduzmite mi višak/ oreole i rogove:
kažem:/ hladno je bilo živeti.

PROGLEDATI ZNAČI: NEKO GLEDA UMESTO MENE

Ne možeš da vidiš sve/ zato kadriraš svet/ poput
slepca se klanjaš/ bogu/ istisnutom iz imena.
bilo je lakše tako/ uvek pisati za nekog/ umesto sebe/
umesto nekog drugog.

Otići se može samo jednom. Zato mi je potrebno ćutanje: moje ćutanje je odlazak, patiću ukoliko ne mogu da odem. Patiću ukoliko je moja priča, moje saopštavanje, samo jedna neprekinuta, uvek prisutna, simulacija potrebe za davanjem. Odumiraću u komunikaciji koju mi garantujete, grozničavo ću izgarati bez ikakvih izgleda za nadu da moje reči mogu biti nenaslušane (*nečujne*): da će nekakvi neželjeni, a tako postojani objekti uvek lebdeći između reči, da će se smisao hvatati za beznačajne stanke, može biti ničim izazvana usporavanja, da će se smisao hvatati za besmisao, za nešto što nikada nije naginjalo ideji da bude „smisleno“. Kakav strah usled torture biti prisutan. Strah usled obesmišljavanja onog što i nema smisla. Prisutnost me ograničava: moje prisustvo drugom daje pravo na napad, uzurpira me, poziv je na svađu, nemir, nespokoj. Prisutnost je odsustvo ludila, teskoba zajedništva. Zajedništvo znači odobravanje (odbrojavanje?) prava na odgovor, zakon, sklepana trampa, na brzinu isporučena *veza*, u lice sasuta, još nesažvakana, poruka. Prisustvo je zarobljeništvo: primoravate me da tupim, moja oštrica se haba usled odveć česte upotrebe: to vam se dopada i zato ne prestajete da me treskate rukavicama po licu. Ipak, poželeću da vam i to (ćutanjem) kažem, da vam dopustim da makar naslutite: vaši pozivi izgubili su iskru izazova, i zato

teško da umeju da se zaustave, stanu. Zasižno znam da je nekada postojala drugačija sposobnost, navika da vam ne odgovorim, da se tvrdoglavom tišinom, debelom i slatkim tišinom, zaštitim. Nećete valjda da mi osporite ono čemu svako sam sebe uči? Nećete mi valjda reći da je rat zauvek opozvan, te da mi je prezir uskraćen? Vaše neobavezne, posve svečane, prigodne reči, za ovu priliku nisu dovoljne. Ne dešava se, više, dodatno lukavstvo, kojim ste me nekada uspevali privoleti na saučesništvo. Ne dešava se moje dopuštanje da se čuje tišina, niti da se prekorači zabrana, opreka. Nema više niti jednog umnoženog mesta, nema više sitnice, nečeg sasvim beznačajnog, retkog. Mora biti moguće ne tražiti odobrenje za izuzeće iz ovog razlabavljenog previda, kao što mora biti moguće povratiti u sebi nedostatak želje za onim što dolazi. Prihvatite da nema više majke, ničeg bezuslovnog. Ja pristajem na ono što ne treba da se desi, na ono što pravi manju štetu, na ono što nije učvršćeno bilo kakvom trajnošću, priznajem – potreban mi je spas, ali ne tražim pravo da se obesim na davljenika, pravo na učitelja, neznalicu. Znam da ne želim biti *sa* nekim, već samo *uz* nekog. Želim samo da proklizim mimo onog što se zatiče, mimo srodstva. Ne želim da postanem obično mesto, ma kakvo (posebno) mesto, želim da ne računate na mene, na tu jezikom iskreiranu i onda uzas-

topno zlorabljenju funkciju pripadnosti. Postoji nešto izvan, a moje verovanje je sklono da poveže da tačno to jeste moja odrednica, ali ne štap o koji se oslanjam pri hodu, niti kojim lupam packe, nikako ne ni smeštanje, nikako ne *ovo* ili *ono*, zaista se ne radi o tome.

Lako je: prestanite da me čujete. Ne mogu više ništa da *priznajem*, hoću da mi šake ponovo budu prazne.

Pesnički govor (u predahu komunikacije)

Nova pesnička knjiga Ivane Maksić, mlade pesnikinje i prevoditeljke, nije bez provokativnog naboja. Danas, naravno, nije lako iznenaditi posvećenog čitaoca poezije, pripremljenog na mnoge vidove eksperimentalno-leksičkog egzibicionizma i eksplisicite, prividne subverzije. Otud i sam naslov zbirke (Izvan komunikacije) naizgled iznova podseća na mnoga promišljanja – u rasponu od egzistencijalizma, semiologije, preko Habermasovih ideja i poststrukturalizma – o kulturi, interpersonalnim odnosima, javnosti.

Međutim, iako nije bez dosluha sa pomenutim, širokim horizontom intelektualnog iskustva, Ivana Maksić nastoji da pronade sopstvenu putanju kroz naznačena, složena pitanja. Otud u njenom novom rukopisu, pomalo iznenađujuće za čitaoca spremnog na poetske stereotipe, izostaje izrazitija skopčanost sa našim postmodernističkim pesničkim nasleđem, sa poezijom „loma jezika“ u kojoj su izražajno-formalna rešenja svedočila, između ostalog, o zamagljenju komunikativne prohodnosti između teksta i recepijenta, izazvane prevrednovanjem modernističkih predstava jezika. Druga knjiga autorke koja je

debitovala zbirkom O telo tvori me, poseduje, zapravo, dva poetička uporišta: prozno-poetske deonice koje usložnjavaju odnos između esejizacije i ispovednosti izraza, i, sa druge strane, nesvakidašnji dijalog sa nihilističkim filozofskim perspektivama, budući da se u pojedinim pesmama na osoben način tematizuju scene iz filma Torinski konj, Bele Tara, intrigantnog ostvarenja koje je vrlo brzo steklo širok krug poštovalaca.

Naravno, mnogi tekstovi u zbirci se ostvaruju i mimo navedenih poetičko-izražajnih težišta, kao u slučaju estetski izuzetno uspele lirске celine „Čudovište iz ogledala“, u kojoj dinamika lirskog Ja prevazilazi posredovanje nestabilne duševnosti ili neustaljenog identiteta, i, rekli bismo, paradoksalnom sablasnom duhovitošću, otvara čudovišne ponore identifikacionih relacija, uz razgrađivanje ustaljenih toposa ogledalnog preslikavanja: „Ja sam čudovište./ To znači da sam ti majka./ Ali ja nisam majka.// Ja sam otac./ Ali ja dece nemam.// To znači da sam ti brat./ Onda sam čovek./ Ali ja sam isprva i uvek žena.// Životinja i duh“.

Ipak, obrise provokativnosti dobijaju upravo deonice u kojima se prepoznaju iskazi povišene eksplicitnosti, budući da se u tim segmentima zbirke stvara napetost između konstatacija vidljivije teorijske pozadine, i neposrednog tona prožetog priznanjima o

nemiloj podređenosti kulturnim i komunikativnim kodifikacijama. Ukoliko se tome doda da su takvi tekstovi neretko segmentizovani grafičkim oznakama (/) za konvencionalno razgraničavanje stihova štampanih u kontinuitetu, postaje jasno da se navedenim postupcima zapravo dodatno komunicira sa čitaočevom pažnjom, i to do nivoa izrazitijeg oprobavanja recepijentskih vrednosnih sudova, te preispitivanja same predstave o prirodi lirskog teksta.

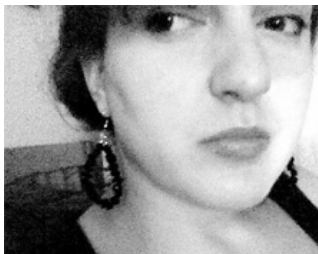
Jedan od najuzbudljivijih delova zbirke ipak je niz pesama inspirisanih pomenutim filmom velikog mađarskog reditelja. Reč je zapravo o postupku čije su implikacije dalekosežne po upotpunjavanje poetike knjige pesama Izvan komunikacije. Naime, ogoljavanjem lirskog izraza do slikanja ustaljenih aktivnosti lirskih junaka, do svedenog prikaza njihovih reakcija na minimalne promene u svakodnevicu, sve to uz diskretne komentare instance koja, poput preciznog oka kamere, predočava tegoban ambijent udaljene pustoši – omogućava znatno usložnjavanje semantičkog plana, njegovo otvaranje prema mračnim idejama o otuđenosti i samoći. Čitalac koji je imao prilike da vidi Torinskog konja, film koji ubedljivo svedoči o gašenju komunikacije na rubu horizonta određenog kodovima kulture i društvenog života, može biti iznenađen, budući da pesnička (re)interpretacija kinematografskog ostvarenja ne

razvodnjava, već samo produbljuje osećanje beznađa koje uokviruje tematizovani ambijent, otvarajući i nove mogućnosti za dijalog dva vida umetničkog jezika. Sa druge strane, i bez predstave o Tarovom delu, izraz lišen metaforično-ispovednih deonica, pretočen u avetinjski hladnu „knjigu snimanja“, evocira samosvojnu nijansu ideje o gašenju komunikacije.

Nova zbirka Ivane Maksić otud predstavlja intrigantan rukopis koji zbog svoje smelosti zaslužuje postojanu pažnju čitalačke publike. Nastojeći da u fokus stavi (ne)mogućnost potpune interakcije, talentovana pesnikinja i prevoditeljka ostvaruje sledeći značajan korak u razvoju svog poetskog sveta.

Goran Korunović

Beleška o autorki

Ivana Maksić (1984), diplomirani master filolog (engleski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu.) Objavila je poemu *O telo tvori me* (Matica srpska, 2011) i knjigu poetskih

zapisa – *Hromatoskop* (Jurodiva knjižara, 2011). Piše poeziju i kratku prozu. Prevodi sa engleskog jezika. Bavi se slikarstvom i performansom. Objavljuje u periodici u štampanom i elektronskom obliku.

Pobednica je Prvog Presingovog konkursa za neobjavljenu knjigu proze ili poezije (2013).

Sadržaj

IME KOJE OZNAČAVA NEKOG IZVAN.....	5
ZAVEŽLJAJ JEZIKA.....	6
BEBA JE STARAC	7
ODUVEK SKLONOST BEGU	8
PISANJE NIJE IZRICANJE.....	9
VAŽNO JE.....	10
NE ŽELIM DA KAŽEM	11
DVOBOJ	12
PLATIO SAM DA SE NE PONOVI.....	14
ILUMINACIJE	16
ON (MISLIM: TI).....	17
RONDO	18
ČUĐOVIŠTE IZ OGLEDALA	21
KAD SAM BILA REMBO.....	23
SAUČESNIK	24
CRVENA NIT.....	25
DRVO POSTANJA	26
DETE BEZ MAJKE.....	27
MOJ JEZIK JE U KOMADIMA	29
NAPUDERISANE GLAVE	31
POSTAJANJE SOBOM	32
SPAKOVAVŠI SE U NJEGOV KREKET	33
SPORAZUMNO STEČENO ROPSTVO.....	34

ONAKO KAKO SE ONA.....	39
SMRT JE ZAKULISNA STVAR	40
OKIDAČ KOJI NE PRIZNAJE	42
ON JE NEKO KO ODLAZI.....	44
VEROVALA BI U BILO ŠTA	46
SMRT MOJE MAJKE	48
VATRA: ODLAZAK.....	49
GOVOR TREĆEG LICA	50
ONA	52
DA: PRAZNINOM BELOM	53
PROGLEDATI ZNAČI.....	54
OTIĆI SE MOŽE SAMO JEDNOM.....	55
Pogovor.....	58
Beleška o autorki	62

Presingova izdanja, mart-avgust 2013.

- Mirjana Ristić-Stevović - Plemiću (poezija)
- Miloš Stojanović - Seks, ljubav i ostalo (poezija)
- Nataša Mijatović - Ožiljci (roman)
- Afirmator zbornik radova br. 1 (poezija, proza, teorijski radovi)
- Miloš Ristić - Dijagnoza (poezija)
- Miloš Ristić - 11 razloga zašto volim kišu (poezija)
- Marija Mrvošević - Ko ubija taj i krade (roman)
- Aleksandar Novaković - Gitarista na Titaniku (poezija)
- Dragana Ivanović - Portreti, skice (kratke priče, poezija)
- Miloš Perišić - Kafa (novela)
- Ivana Maksić - Izvan komunikacije (poezija)

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-1

МАКСИЋ, Ивана, 1984-
Izvan komunikacije : nedogledu (koji me
je progledao) / Ivana Maksić. - Mladenovac :
Društvo za afirmaciju kulture Presing, 2013
(Beograd : Apollo GP). - 66 str. : autorkina
slika ; 16 cm. - (Edicija Pod presom)
Tiraž 100. - Str. 58-61: Pesnički govor (u
predahu komunikacije) / Goran Korunović. -
Beleška o autorki: str. 62.

ISBN 978-86-6341-011-4

COBISS.SR-ID 200189708
